

Γιώργος Πανιτσιδης

Το ΚΚΕ, η ΕΟΚ

και η αποδέσμευση

Από τότε που ιδρύθηκε η ΕΟΚ (τέλη της δεκαετίας του '50) το ΚΚΕ πήρε αρνητική στάση, ξεκινώντας από την ιμπεριαλιστική της φύσης και χαρακτήρα. Κάτι περισσότερο: αντιτάχθηκε σε κάθε προσπάθεια σύνδεσης (1961) και ένταξης της χώρας μας στον κλειστό αυτό νεοϊμπεριαλιστικό συνασπισμό. Κι όταν, παρά την αντίθεση της τεράστιας πλειοψηφίας τότε του λαού, η Ελλάδα εντάχθηκε στην ΕΟΚ, το ΚΚΕ υπήρξε ο φανατικότερος πολέμιός της. Από τότε (1981) πέρασαν πάνω από 12 χρόνια, ενώ το ΚΚΕ σταθερά και με συνέπεια συνεχίζει την πάλη του ενάντια στην ΕΟΚ, τη στιγμή που άλλες δυνάμεις (ΠΑΣΟΚ) όχι μόνον υπαναχώρησαν από τις αντιΕΟΚικές τους θέσεις, αλλά και ενσωματώθηκαν πλήρως, αποδέχτηκαν σαν τετελεσμένο γεγονός πια τη συσσωμάτωση της χώρας στην ΕΟΚ.

Δυστυχώς και στις γραμμές του ΚΚΕ εμφανίστηκαν οι γνωστές δυνάμεις, που σε μια φάση του αγώνα και των εξελίξεων, προσπάθησαν να αλλάξουν τη στάση του κόμματος απέναντι στην ΕΟΚ, αλλοιώνοντας τη θέση του 12ου Συνέδριου για την αποδέσμευση της χώρας. Ήταν η περίοδος της εσωκομματικής κρίσης (1989-1991) με αποκορύφωμα το 13ο Συνέδριο. Το 14ο Συνέδριο είχε αναλάβει την υποχρέωση να φέρει το ζήτημα σ'ένα κομματικό σώμα για να ξανασυζητηθεί η θέση του κόμματος, πράγμα που έγινε στην Πανελλαδική Συνδιάσκεψη 10-11 4 93.

* * *

Στην αρνητική του τοποθέτηση έναντι της ΕΟΚ, το ΚΚΕ έφτασε αφού ανέλυσε όλα τα δεδομένα γύρω από το φαινόμενο που λέγεται ΕΟΚ, τις βαθύτερες αιτίες και κινητήριες δυνάμεις της Δυτικοευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης και ταυτόχρονα από την υπερτριαντάχρονη πείρα που συσσωρεύτηκε από τη λειτουργία, τη δράση και την εξέλιξή της. Σε όλο αυτό το διάστημα επιβεβαιώθηκε όχι μόνον η θεωρητική τοποθέτηση του ΚΚΕ (με βάση τη λενινιστική θεωρία για τον ιμπεριαλισμό ως ανώτατο στάδιο του καπιταλισμού) όσον αφορά στον ιμπεριαλιστικό χαρακτήρα, στις επιδιώξεις και τη στρατηγική της ΕΟΚ, αλλά και οι προβλέψεις του σχετικά με τις βαριές συνέπειες που θα συνεπάγονταν για τη χώρα μας.

Αν θέλουμε να συνοψίσουμε τελείως επιγραμματικά τις ελληνικές εμπειρίες από την ένταξη στην ΕΟΚ θα καταλήγαμε στις παρακάτω διαπιστώσεις:

Από πολιτική άποψη, που ήταν και ο βασικότερος στόχος των κυρίαρχων κύκλων της χώρας, πέρα από την πολιτική επιβίωση του καθεστώτος, η Ελλάδα δεν

Ο Γιώργος Πανιτσιδης είναι γεωργοοικονομολόγος και μέλος του Αγροτικού Τμήματος της Κ.Ε. του ΚΚΕ.

έχει εξασφαλίσει με την είσοδό της στην ΕΟΚ την εθνική της ασφάλεια και ανεξαρτησία κατά τους ισχυρισμούς των εμπνευστών της ένταξης. Αντίθετα, σαν μέλος της ΕΟΚ και των άλλων ιμπεριαλιστικών σχημάτων (ΝΑΤΟ, ΔΕΕ) δέχτηκε και θα δέχεται και στο μέλλον σοβαρές απειλές για την εδαφική ακεραιότητα και την εθνική της ασφάλεια. Κίνδυνοι που έγιναν αποτοί και ορατοί ακόμα περισσότερο με τον εμφύλιο πόλεμο που άναψαν η ΕΟΚ και οι ΗΠΑ στη Γιουγκοσλαβία, μετά τις γνωστές αλλαγές στις πρώην σοσιαλιστικές χώρες. Απώτερος σκοπός τους η ανακατανομή των σφαιρών οικονομικής και πολιτικής επιρροής στα Βαλκάνια και κατ' επέκταση στις γειτονικές με τη βαλκανική χερσόνησο περιοχές της Ευρώπης, της Εγγύς και Μέσης Ανατολής.

Ίδια και χειρότερα είναι τα αποτελέσματα και στον οικονομικό τομέα. Η χώρα μας, ιδιαίτερα τα τελευταία 8 χρόνια, μαστίζεται από βαθύτατη και παρατεταμένη οικονομική κρίση, η οποία αφ' ενός μεν είναι συνέπεια της έξαρσης της νεοφιλελεύθερης οικονομικής πολιτικής, ανεξάρτητα ποιο πολιτικό κόμμα την εφαρμόζει, και αφ' ετέρου συνάρτηση της ένταξης της χώρας μας στην ΕΟΚ. Η Ελλάδα δεν μπόρεσε μα και εξ αντικειμένου δεν μπορούσε να παρακολουθήσει έστω κι αυτή την αντιφατική αναπτυξιακή πορεία της ΕΟΚ. Αντίθετα δέχτηκε όλες τις συνέπειες από τη λειτουργία του νόμου για ανισόμετρη πολιτική και οικονομική ανάπτυξη του καπιταλισμού. Η ελληνική οικονομία πορεύεται εδώ και πολλά χρόνια ανάμεσα στη «Σκύλα και τη Χάρυβδη», σε υψηλό πληθωρισμό (τετραπλάσιο και πλέον από το μέσο κοινοτικό επίπεδο) και υψηλή ανεργία που τείνει να εξισωθεί με αυτή της ΕΟΚ (11%).

Μεγάλα δημοσιονομικά ελλείμματα, υπερδιογκωμένο δημόσιο χρέος και υψηλά επιτόκια σφίγγουν ολοένα και περισσότερη τη θηλιά γύρω από την οικονομία μας. Εξαρθρώθηκε η βιομηχανική υποδομή της χώρας, αφού ολόκληροι παραδοσιακοί κλάδοι ή καταστράφηκαν (Χαλυβουργία) ή έγιναν προβληματικοί (Κλωστοϋφαντουργία) κι άλλοι κινδυνεύουν να κλείσουν (Λιπασματοβιομηχανία). Η αγροτική οικονομία μας στενάζει στην «προκρούστεια κλίνη» της υπανάπτυξης και περιθωριοποίησης, ενώ δέχεται συνεχή πλήγματα τόσο από την ανταγροτική πολιτική του δικομματισμού, όσο και από την Κοινή Αγροτική Πολιτική και τελευταία από το προσύμφωνο ΕΟΚ-ΗΠΑ στα πλαίσια των διαπραγματεύσεων της GATT.

Η συνισταμένη της αρνητικής εξελικτικής πορείας της χώρας μας είναι η απόκλιση και όχι η σύγκλιση της με το αντίστοιχο μέσο οικονομικό επίπεδο της ΕΟΚ. Έτσι, το μέσο κατά κεφαλήν εισόδημα στη χώρα μας από 58% στις αρχές της δεκαετίας του '80, σήμερα κινείται κάτω από το 50% με τάση παραπέρα ραγδαίας επιδείνωσης. Η εργατική τάξη, η εργαζόμενη αγροτιά, όλοι οι εργαζόμενοι, νιώθουν τις βαριές συνέπειες της κρίσης, της μονόπλευρης σκληρής λιτότητας, ενώ τα κέρδη της άρχουσας τάξης, των μονοπωλίων δεν γνωρίζουν κρίση. Αυξάνονται και πληθύνονται συνεχώς! Άλλωστε αυτός ήταν και ο οικονομικός στρατηγικός στόχος του κατεστημένου: να κατοχυρωθούν και εδραιωθούν παραπέρα, τα μεγάλα οικονομικά τους συμφέροντα, δένοντας τη χώρα μας στην ΕΟΚ.

* * *

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ σηματοδοτώντας «ένα νέο στάδιο της διαδικασίας

προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση που άρχισε με τη δημιουργία των ευρωπαϊκών κοινοτήτων»¹ δημιουργεί ταυτόχρονα μια νέα πολιτική και κοινωνικοοικονομική κατάσταση στη χώρα μας, καινούργια οξυμένα προβλήματα, δεδομένου ότι από την ολοκλήρωση της ενιαίας εσωτερικής αγοράς (1/1/93) οδεύουμε προς την Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) και σε συνέχεια μέσω μιας κοινής εξωτερικής και αμυντικής πολιτικής προς την Πολιτική Ένωση, τις Ενωμένες Πολιτείες της Ευρώπης, κατά τις επιδιώξεις και τις επιθυμίες των πολυεθνικών της ΕΟΚ.

Από τότε που μονογραφήθηκε η Συνθήκη του Μάαστριχτ (Δεκέμβριος '91) έχει περάσει μόλις ενάμιση χρόνος. Ωστόσο η κατάσταση στην ΕΟΚ άλλαξε ριζικά. Η ΕΟΚ του 1993 δεν είναι αυτή του 1991, πολύ περισσότερο του 1989 που θεωρείται και *annus mirabilis* λόγω της ανατροπής των σοσιαλιστικών καθεστώτων στην Ανατολική και Κεντρική Ευρώπη και στη Σοβ. Ένωση. Τα στοιχεία της ύφεσης που είχαν διαφανεί τότε μετατράπηκαν σε βαθύτατη οικονομική κρίση από την οποία πολύ δύσκολα θα βρεί διέξοδο ο καπιταλισμός. Ακόμα και οι πιο ένθερμοι υποστηρικτές του συστήματος προβλέπουν ότι η κρίση αυτή μπορεί να κρατήσει ολόκληρες δεκαετίες, χωρίς να φαίνεται αχτίδα φωτός στο τούνελ.

Όπως ήδη παραδέχονται όλοι, οι ρυθμοί ανάπτυξης της ΕΟΚ άρχισαν να πέφτουν από το 1990 (2,8%) για να μειωθούν το 1991 (1,4%) και το 1992 σε 1%. Φέτος, αλλά και για το 1994 αναθεωρημένες εκτιμήσεις προβλέπουν αρνητικούς ρυθμούς ανάπτυξης (από 0 μέχρι και -0,5%)² χωρίς κι αυτές να είναι οριστικές. Ουδέποτε η ΕΟΚ μεταπολεμικά είχε πιο βραδείς ρυθμούς και μάλιστα σε μια εποχή που επιβραδύνεται η ανάκαμψη στις ΗΠΑ και «λαχανιάζει» η ιαπωνική οικονομία.

Η μεγαλύτερη όμως απειλή για την ΕΟΚ και το σύστημα ολόκληρο είναι η ανεργία. Από 2,3% το 1970, 6,2% το 1980 κατέρριψε ρεκόρ το 1992 και φέτος θα υπερβεί το 11% ένα ποσοστό που οπωσδήποτε θα ξεπεραστεί στα επόμενα χρόνια, αποτελώντας ένα ηφαίστειο έτοιμο να εκραγεί. Υπάρχουν χώρες της ΕΟΚ, όπως η Ισπανία, όπου το ποσοστό ανεργίας ξεπέρασε το 22%. Το ίδιο και στην Ιρλανδία. Σ' αυτές τις χώρες, όπως και στη Μ. Βρετανία, τη Γερμανία (στη Αν. Γερμανία ποσοστό ανεργίας 30%) οι άνεργοι έφτασαν τα μεγέθη της ανεργίας της δεκαετίας της μεγάλης οικονομικής κρίσης 1929-1933. Κάτω απ' αυτές τι συνθήκες μοιάζει σαν ουτοπία να πιστεύει κανείς ότι μπορεί η ΕΟΚ (και όλο το σύστημα) να σημειώσει ρυθμούς ανάπτυξης 5% (οι πιο αισιόδοξες προβλέψεις δεν ξεπερνούν το 3%) αναγκάιους, όπως υπολογίζουν ορισμένοι οικονομολόγοι, για να εξευρεθεί κάποια διέξοδος στην απορρόφηση της σχολάζουσας εργατικής δύναμης. Σήμερα ούτε οι ΗΠΑ, πολύ περισσότερο η Γερμανία με τα σοβαρά προβλήματα της ενοποίησης (και όχι μόνον) μπορούν να παίξουν τον ρόλο «ατμομηχανής» στην ανάπτυξη της παγκόσμιας καπιταλιστικής οικονομίας.

Οι σπουδαιότεροι λόγοι της αδυναμίας του συστήματος να αξιοποιήσει την εργατική δύναμη, βασική συνιστώσα των παραγωγικών δυνάμεων, είναι η πρωτοφανής όξυνση του ανταγωνισμού εξαιτίας της εκτεταμένης διεθνοποίησης των οικονομιών

1. Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, σελ. 2

2. εφ. «Το Κέρδος», 18/5/93

καθώς και των ενδοϊμπεριαλιστικών αντιθέσεων, η εφαρμογή νέων τεχνολογιών στην υλική παραγωγή και τις υπηρεσίες, που εκτοπίζουν μεγάλες μάζες εργατικής δύναμης και το κυριότερο η αλλαγή του συσχετισμού δυνάμεων ανάμεσα στο παραγωγικό και χρηματικό (παρασιτικό-κερδοσκοπικό κεφάλαιο). Απόδειξη η τεράστια κινητικότητα και ο όγκος του τελευταίου.

Σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών ημερησίως μετακινούνται με ηλεκτρονικά μέσα 1 τρις δολ., περίπου, όσα είναι και η προσφορά χρήματος στις ΗΠΑ. Για σύγκριση αναφέρουμε ότι η αξία των ανταλλασσόμενων αγαθών και υπηρεσιών το 1992 ανερχόταν σε 4.660 δις δολ.³ Το χρηματικό κεφάλαιο με τον τρόπο αυτό προσπαθεί να επιβάλει τη δική του δικτατορία στην καπιταλιστική κοσμοοικονομία, αφού πάει να αφαιρέσει τον έλεγχο της παγκόσμιας χρηματικής ροής από τις κρατικές τράπεζες.

Παράλληλα, και στενά διαπλεκόμενη με την οικονομική κρίση, σήμερα οι χώρες-μέλη της ΕΟΚ μαστίζονται και από μια πρωτοφανή πολιτική ηθική κρίση. Ένα πανόραμα πολιτικοοικονομικής διαφθοράς, παρασιτισμού και σήψης εκτείνεται από την Ευρώπη ως την Ιαπωνία, ενώ σε ορισμένες χώρες, όπως η Ιταλία, προσέλαβε εκρηκτικό χαρακτήρα και εξ αντικειμένου υποσκάπτει τα θεμέλια του συστήματος. Στη σημερινή εποχή επιβεβαιώθηκε ακόμη μια φορά και στο σημείο αυτό η θεωρία του Λένιν για τον ιμπεριαλισμό, που είναι ένα από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματά του. Είναι ο καθολικός παρασιτισμός και η συνένωση των κυβερνήσεων με την οικονομική ολιγαρχία για να εξασφαλιστούν και να πολλαπλασιαστούν τα κέρδη της.

Η οικονομική και πολιτική κρίση αποσυνθέτει τη λειτουργία θεσμικών οργάνωσεων, όπως είναι το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα (ΕΝΣ) και αυτό με τη σειρά του απομακρύνει την υλοποίηση της ΟΝΕ. Ήδη, όπως είναι γνωστό, μετά την κρίση του ΕΝΣ, του Σεπτέμβρη του '92, έξω από το σύστημα βρίσκονται η ιταλική λιρέττα και η αγγλική λίρα, ενώ υποτιμήθηκε 3 φορές η ισπανική πεσέτα, 2 φορές το πορτογαλικό εσκούδο και 1 φορά η ιρλανδική λίρα. Οι ανταγωνιστικές υποτιμήσεις των εθνικών νομισμάτων, ενταγμένων στο ΕΝΣ, «είναι το πλέον θανατηφόρο δηλητήριο που ρέει μέσα στην ΕΟΚ» δηλώνει emphaticά ο Πρόεδρος της Κομισιόν κ. Ζακ Ντελόρ.

Το «Ναι» των Δανών στο δεύτερο δημοψήφισμα μόνο βραχυπρόθεσμα μπορεί να ηρεμήσει τις αγορές συναλλάγματος και το ΕΝΣ. Όσο θα συνεχίζει να δρα, και μάλιστα με ακόμα μεγαλύτερη καταστρεπτική δύναμη, ο νόμος της ανισόμετρης οικονομικής ανάπτυξης, όπως και η βασική κοινωνική αντίθεση του καπιταλισμού (ανάμεσα στην εργασία και το κεφάλαιο) ορισμένες χώρες-μέλη της ΕΟΚ θα καθυστερούν στην ανάπτυξή τους κι άλλες θα πηγαίνουν πιο μπροστά, πράγμα που θα βρίσκει την αντανάκλασή του και στις διακυμάνσεις των εθνικών νομισμάτων.

Δεν αποκλείεται καθόλου οι διακυμάνσεις των νομισμάτων, μέσα κι έξω από την ΕΟΚ, να δημιουργήσουν προβλήματα, όχι μόνον στο εμπόριο και τις συναλλαγές, αλλά, κάτω από ορισμένες συνθήκες (σε συνδυασμό, π.χ., με την αναβίωση και του προστατευτισμού), και τις προϋποθέσεις για μια νέα εκδοχή της παγκόσμιας κρίσης

3. εφ. «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία», 23/5/93.

της δεκαετίας του '30.

Οι ενδοϊμπεριαλιστικές αντιθέσεις και διενέξεις στο εσωτερικό της ΕΟΚ, αλλά και έξω απ' αυτή στο φόντο των δυσμένων οικονομικών τάσεων και οξυμένων προβλημάτων που κυριαρχούν στο σύστημα, επηρεάζουν άμεσα την πορεία της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης, όπως προγραμματίστηκε και σχεδιάστηκε από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ. Είναι χαρακτηριστικές οι αξεπέραστες (τουλάχιστον μέχρι σήμερα) αντιθέσεις ΕΟΚ-ΗΠΑ για το «Γύρο της Ουρουγουάης», η έντονη αντίδραση της Γαλλίας και γενικά των αγροτών σ' όλη τη Δ. Ευρώπη στο προσύμφωνο ΕΟΚ-ΗΠΑ, οι διαφορές ως προς την λύση της γιουγκοσλαβικής κρίσης και σε άλλες περιοχές.

Οι στόχοι του Μάαστριχτ για ΟΝΕ μέχρι το '99 και πολύ περισσότερο μέχρι το 1997 ακούγονται όλο και πιο απόμακροι, όσο η Ευρώπη και ολόκληρη η παγκόσμια καπιταλιστική οικονομία θα στροβιλίζονται στο χορό της οικονομικής ύφεσης και στη δίνη των ενδοϊμπεριαλιστικών αντιθέσεων. Αν τη στιγμή της υπογραφής της Συνθήκης του Μάαστριχτ υπήρχαν κάποιες χώρες που ικανοποιούσαν τους δείκτες της ονομαστικής σύγκλισης των οικονομιών (Λουξεμβούργο, Γαλλία, Δανία, Ολλανδία) σήμερα η οικονομική σύγκλιση έχει απομακρυνθεί σε σημείο που μόνο το Λουξεμβούργο να ανταποκρίνεται. Ακριβώς αυτός είναι και ο λόγος που γέννησε την ιδέα να ξανασυζητηθούν τα κριτήρια της σύγκλισης και φυσικά να παραταθεί και η χρονική περίοδος της ΟΝΕ, η επίτευξη της οποίας μετατίθεται μάλλον στις αρχές του 21ου αιώνα.

* * *

Μέσα σε συνθήκες μιας πολυσύνθετης κατάστασης και ραγδαίων εξελίξεων στην ΕΟΚ (άλλα και στο ανατολικό τμήμα της Ευρώπης) κλήθηκε το ΚΚΕ να επανατοποθετηθεί στο ζήτημα της ΕΟΚ σε συνδυασμό και με την Συνθήκη του Μάαστριχτ. Θεωρώντας ότι η τελευταία αποτελεί «ένα νέο στάδιο» στην εξέλιξη της ΕΟΚ, το ΚΚΕ εξ υπαρχής αντιτάχθηκε στο Μάαστριχτ, (προτείνοντας μάλιστα δημοψήφισμα για την επικύρωσή του), ξεκινώντας απ' το σκεπτικό ότι μια τέτοια Συνθήκη η οποία αφορά στην προοπτική ανάπτυξης της χώρας και στο μέλλον του λαού μας δεν μπορεί να επικυρωθεί μόνο από τη Βουλή. Δυστυχώς τα άλλα κόμματα, ΝΔ, ΠΑΣΟΚ και «ΣΥΝ» επικύρωσαν τη Συνθήκη «εν μια νυκτί» χωρίς να ενημερώσουν το λαό, να του πουν την αλήθεια, έτσι απροσχημάτιστα χωρίς να επιδείξουν δημοκρατική ευαισθησία.

Οι θέσεις που δημοσίευσε η ΚΕ του ΚΚΕ, η πλατιά συζήτησή τους στις ΚΟΒ, η ίδια Πανελλαδική Συνδιάσκεψη κατέληξαν στο συμπέρασμα, με βάση τις ελληνικές εμπειρίες, αλλά και τη θεωρητική επεξεργασία των σύγχρονων εξελίξεων και προοπτικών της ΕΟΚ, ότι τόσο η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, όσο πολύ περισσότερο η Συνθήκη του Μάαστριχτ δεν ανταποκρίνονται στα εθνικά, οικονομικοκοινωνικά και πολιτικά συμφέροντα της χώρας κι ότι η Ελλάδα για να μπει στο δρόμο της προοδευτικής ανάπτυξης και στην προοπτική του σοσιαλισμού απαραίτητη προϋπόθεση είναι να αποδεσμευτεί απ' την ΕΟΚ.

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ πριν καλά καλά τεθεί επίσημα σε ισχύ έφερε καινούργια δεινά στους εργαζόμενους, αφού συνεχίστηκε και ενισχύθηκε παραπέρα η πολιτική της «οικονομικής σταθεροποίησης», δηλαδή της μονόπλευρης σκληρής

λιτότητας τόσο του ΠΑΣΟΚ, όσο και της ΝΔ. Με το πρόσχημα της Οικονομικής και Νομισματικής Σύγκλισης πάρθηκαν από τη ΝΔ σκληρά αντιλαϊκά μέτρα που συρρίκνωσαν ακόμα περισσότερο το εισόδημα των εργαζομένων. Πέρα από την αντιλαϊκή εισοδηματική, τιμολογιακή, ασφαλιστική και φορολογική πολιτική η κυβέρνηση προχώρησε και στη διάλυση του δημόσιου και του ευρύτερου κοινωνικού τομέα με τα λεγόμενα διαρθρωτικά της μέτρα, όπως είναι οι ιδιωτικοποιήσεις δημοσίων και συνεταιριστικών επιχειρήσεων.

Η εφαρμογή της νεοφιλελεύθερης οικονομικής πολιτικής της ΝΔ με στόχο και την ΟΝΕ βάθυνε κι άλλο την οικονομική, κοινωνική και πολιτική κρίση στη χώρα, απομάκρυνε κι αυτή ακόμα την περιβόητη ονομαστική σύγκλιση της χώρας προς την ΟΝΕ. Ενώ η Συνθήκη του Μάαστριχτ προβλέπει ποσοστό του δημοσιονομικού ελλείμματος ως προς το ΑΕΠ 3% στη χώρα μας, το 1992 το έλλειμμα έφτασε το 13,4%⁴. Το δημόσιο χρέος από 60% του ΑΕΠ που προβλέπεται στη Συνθήκη του Μάαστριχτ είναι διπλάσιο, ο πληθωρισμός καλπάζει και είναι πολλαπλάσιος από τη διαφορά (1,5%) από το μέσο κοινοτικό επίπεδο για να ικανοποιήσει τις απαιτήσεις της ΟΝΕ κ.ο.κ.

Η Ελλάδα de facto από τώρα βρίσκεται στη δεύτερη ταχύτητα και φυσικά δεν μας σώζει το δεύτερο πακέτο Ντελór, όπως δεν μας έσωσε και το πρώτο πακέτο. Κι αυτό γιατί οι οποιοδήποτε πόροι της ΕΟΚ που εκταμιεύει η Ελλάδα εκ προοιμίου δεν υποτάσσονται σε μια στρατηγική ανάπτυξης της χώρας, αλλά στα συμφέροντα των πολυεθνικών της ΕΟΚ. Τα έργα υποδομής που προβλέπονται να κατασκευαστούν από το δεύτερο πακέτο Ντελór και από το Ταμείο Συνοχής, όσο ωφέλιμα κι αν είναι, δεν μπορεί να συμβάλλουν σε μια αναπτυξιακή πορεία της χώρας, ώστε να επιτευχθεί όσο το δυνατόν μια ορθολογική αξιοποίηση του εθνικού πλούτου προς το συμφέρον των εργαζομένων. Επιπλέον, ένα μεγάλο μέρος των ΕΟΚικών κονδυλίων διασπαθίζεται και χρησιμοποιείται για εκλογική πελατεία και ρουσφετολογία. Από την άλλη μεριά, με την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) και την καθιέρωση κοινού νομίσματος, η Ελλάδα χάνει ελευθερία κίνησης στην άσκηση της δημοσιονομικής της πολιτικής, πολύ περισσότερο στον τομέα της συναλλαγματικής και νομισματικής πολιτικής, με αποτέλεσμα να αναμένεται σίγουρα παραπέρα απόκλιση και καθυστέρηση από το επίπεδο ανάπτυξης των εταίρων της.

Το συμπέρασμα λοιπόν είναι, ότι η Ελλάδα, μέσα στα πλαίσια της ΕΟΚ, και πολύ περισσότερο μετά τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, είναι δύσκολο αν όχι και αδύνατο να αναπτύξει τις παραγωγικές της δυνάμεις, να εφαρμόσει μια ανεξάρτητη εξωτερική πολιτική, να χαράξει δρόμο μιας αντιμονοπωλιακής και πολύ περισσότερο σοσιαλιστικής προοπτικής. Από δω και το αίτημα της αποδέσμευσης.⁵

Η Πανελλαδική Συνδιάσκεψη του Απρίλη, δεν επανέφερε απλώς την παλιά θέση της αποδέσμευσης από την ΕΟΚ, αλλά την είδε και την εξέτασε μέσα στις καινούργιες διεθνείς συνθήκες που διαμορφώθηκαν μετά τις αλλαγές στις πρώην σοσιαλιστικές χώρες και στο συσχετισμό δυνάμεων στο εσωτερικό. Η θέση για αποδέ-

4. εφ. «Καθημερινή», 23/5/93.

5. Εισήγηση της ΚΕ του ΚΚΕ στην Πανελλαδική Συνδιάσκεψη, (10-11/4/93) Αθήνα, Απρίλης 1993.

σμευση είχε παρθεί μέσα σε πολύ πιο ευνοϊκές συνθήκες, όταν υπήρχε και αναπτυσσόταν, με τα όποια προβλήματά του, το παγκόσμιο σοσιαλιστικό σύστημα. Σήμερα ο σοσιαλισμός σαν σύστημα δεν υπάρχει. Ακόμα τότε και άλλες δυνάμεις στην Ελλάδα (ΠΑΣΟΚ) αντιτάσσονταν στη ΕΟΚ, ενώ τώρα ενσωματώθηκαν πλήρως. Εκ των πραγμάτων, άρα, είναι πολύ πιο δυσμενείς οι σημερινές συνθήκες.

Παρ' όλα αυτά το ΚΚΕ, επανεβεβαίωσε την προσήλωσή του στη θέση για αποδέσμευση. Φυσικά, η αποδέσμευση δεν είναι ένα μονόπρακτο έργο, αυτοσκοπός, μια αποσπασματική διαδικασία. Αλλά ουσιαστικό στοιχείο της στρατηγικής του κόμματος που στοχεύει στη σοσιαλιστική προοπτική. Η προοδευτική ανάπτυξη της χώρας μας πάνω σε αντιμονοπωλιακή, αντιϊμπεριαλιστική βάση θα θέσει εξάπαντως το θέμα όχι απλώς της αντίθεσης ενάντια στις επιλογές της ΕΟΚ, αλλά οπωσδήποτε και της ρήξης με την Δυτικοευρωπαϊκή Ολοκλήρωση. Η αντιπαράθεση, π.χ., μιας αντιμονοπωλιακής κυβέρνησης στην ΕΟΚική πολιτική των γενικευμένων ιδιωτικοποιήσεων θα οδηγήσει αργά ή γρήγορα στη ρήξη με την καθολική οικονομική πολιτική της ΕΟΚ, αφού για την αντιμονοπωλιακή κυβέρνηση, ο δημόσιος τομέας αποτελεί θέση-κλειδί για την ανάπτυξη του τόπου.

Αντιϊμπεριαλιστικοί και αντιμονοπωλιακοί μετασχηματισμοί, πολύ περισσότερο σοσιαλιστικοί, δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν, απ' ό,τι έδειξε και η παγκόσμια πείρα, στα πλαίσια του ασφυκτικού εναγκαλισμού με την ΕΟΚ. Χρειάζεται να αναζητήσουμε και άλλες μορφές περιφερειακής συνεργασίας, χωρίς βέβαια να κόψουμε τις σχέσεις μας με την ΕΟΚ, πάνω όμως σε ισότιμη και αμοιβαία επωφελή βάση. Άλλωστε υπάρχουν πλείστες όσες χώρες, γειτονικές και μακρινές, που εξακολουθούν να αναπτύσσονται με όχι περισσότερα προβλήματα από μας, χωρίς να ανήκουν σε κλειστούς δυναμικούς σχηματισμούς. Η αποδέσμευση της χώρας μας από την ΕΟΚ δεν σημαίνει απομονωτισμό και «αλβανοποίηση», όπως ισχυρίζονται οι φιλοΕΟΚικοί ελληνικοί κύκλοι. Ίσα ίσα μέσα στα τείχη της ΕΟΚ απομονώνεται όχι μόνο από οικονομική άποψη, αφού δεν θα μπορέσει να αναπτυχθεί, αλλά και από πολιτική σκοπιά, όντας υποχρεωμένη να συμμετέχει σε πολιτικοστρατιωτικούς τυχοδιωκτισμούς, όπως π.χ. στο εμπάργκο σε βάρος της Νέας Γιουγκοσλαβίας.

Το γεγονός ότι ο στόχος της αποδέσμευσης παλεύεται μέσα σε πιο δυσμενείς συνθήκες δεν σημαίνει καθόλου ότι είναι και ανέφικτος. Υπάρχουν δύο βασικές προϋποθέσεις για την επίτευξη του στόχου αυτού: η σφυρηλάτηση των κοινωνικών και πολιτικών συμμαχιών μέσα στη χώρα και η στήριξη της πάλης στην ευρωπαϊκή αλληλεγγύη και συμπαρατάση που σήμερα αποκτά βαρύνουσα σημασία. Το κυριότερο, σήμερα, είναι η συγκρότηση των κοινωνικών συμμαχιών, μια που όλες οι άλλες πολιτικές δυνάμεις είναι υπέρ της ΕΟΚ και του Μάαστριχτ. Στο βαθμό που θα ενισχύεται το μέτωπο των κοινωνικών συμμαχιών και η δύναμή του, θα επιδρά και στις πολιτικές δυνάμεις, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν ευνοϊκοί όροι και για πολιτικές συμμαχίες.

Σε κάθε περίπτωση το ΚΚΕ είναι έτοιμο να συζητήσει οποιοδήποτε πρόγραμμα προοδευτικής ανάπτυξης της χώρας με αντιΕΟΚικό περιεχόμενο, χωρίς να θέτει σαν όρο την αποδέσμευση. Είναι, όμως, πεπεισμένο ότι το ζήτημα αυτό αργά ή γρήγορα θα τεθεί επί τάπητος. Γι' αυτό δεν θα πάψει να υποστηρίζει το αίτημα της αποδέσμευσης, ώστε οι αγώνες των εργαζομένων να αποκτήσουν βαθμιαία αντιμονοπωλιακό,

αντιΕΟΚικό περιεχόμενο και χαρακτήρα, να ζυμώνει τη θέση αυτή και να την παλεύει στο μαζικό κίνημα.

Ομολογούμενως ο στόχος της αποδέσμευσης μοιάζει εκ πρώτης όψεως να είναι απρόσιτος. Όμως η δυναμική του αγώνα όχι μόνο στο εσωτερικό, αλλά και στο εξωτερικό, στις άλλες χώρες της ΕΟΚ, ο συντονισμός και η αλληλέγγυα πάλη με τα κομμουνιστικά και εργατικά κόμματα μπορεί κάτω από ορισμένες συνθήκες να τον διευκολύνουν. Εδώ σημαντικότερο ρόλο μπορεί να παίξουν και οι ενδοϊμπεριαλιστικές αντιθέσεις που εξ αντικειμένου εξασθενίζουν το σύστημα γενικά και την ΕΟΚ ιδιαίτερα, συνιστώντας εν δυνάμει υποβοηθητικό παράγοντα για το λαϊκό κίνημα εφόσον σωστά αξιοποιηθούν.

Υιοθετώντας τη θέση της αποδέσμευσης το ΚΚΕ, απ' τη μια, μεριά, δίνει τη συμβολή του στον κοινό αγώνα των ευρωπαϊκών λαών ενάντια στην Δυτικοευρωπαϊκή Ολοκλήρωση, στέλνει αισιόδοξο μήνυμα στον ελληνικό (και όχι μόνο) λαό και, από την άλλη, οριοθετείται ακόμη μια φορά τόσο από την νεοφιλελεύθερη οικονομική πολιτική της ΝΔ, όσο και από την σοσιαλδημοκρατική της εκδοχή (κύριοι εκπρόσωποι της οποίας είναι το ΠΑΣΟΚ και ο «ΣΥΝ»).

Η σοσιαλδημοκρατία σήμερα δεν έχει περιθώρια να διαφοροποιηθεί από τη φιλελεύθερη (μονεταριστική) πολιτική της Δεξιάς. Αυτό αποδεικνύεται καθημερινά τόσο από τις ευρωπαϊκές, όσο και τις ελληνικές εμπειρίες. Ακόμα και το πιο «καθαρό» μοντέλο της σουηδικής σοσιαλδημοκρατίας συγχωνεύθηκε ήδη με το μοντέλο της σουηδικής δεξιάς. Το Γαλλικό σοσιαλιστικό κόμμα εφάρμοσε δεξιά στροφή, σκληρή νεοφιλελεύθερη οικονομική πολιτική, που θα τη ζήλευε και η σημερινή κεντροδεξιά κυβέρνηση. Το ίδιο και η ισπανική σοσιαλδημοκρατία και τέλος η κλασική γερμανική σοσιαλδημοκρατία που συναίνεσε με την κυβέρνηση του κ. Κολ, όσον αφορά στο Μάστριχτ, στην οικονομική πολιτική έναντι των γερμανών εργαζομένων, των μεταναστών κ.λπ. Εξαιρεση δεν αποτελεί και η ελληνική παραφύδα της, το ΠΑΣΟΚ, που ταύτισε όλο σχεδόν το φάσμα της πολιτικής του με την πολιτική της ΝΔ. Περιθώρια άσκησης μιας ελληνοκεντρικής πολιτικής, δεν υπάρχουν, από τη στιγμή που το ΠΑΣΟΚ έχει υποταχθεί κατά κράτος στο ΝΑΤΟ, την ΔΕΕ και το Μάαστριχτ, από τη στιγμή που επιδιώκει την εναλλαγή της κυβερνητικής εξουσίας και τη συναίνεση του εργατικού κινήματος στις απαιτήσεις της Συνθήκης του Μάαστριχτ και της ντόπιας ολιγαρχίας.

* * *

Το ΚΚΕ τόλμησε στη σημερινή δυσμενή συγκυρία να «κάνει έφοδο στον ουρανό». Δεν είχε άλλη επιλογή. Μπορεί σε ορισμένους να φαίνεται ουτοπική η θέση για αποδέσμευση. Ωστόσο, το μαζικό λαϊκό κίνημα μέσα απ' τις σκληρές εμπειρίες του θα συνειδητοποιεί όλο και περισσότερο την επείγουσα αυτή ανάγκη. Αλλιώς, έπρεπε και το ΚΚΕ να ενσωματωθεί στο σύστημα, να κάνει το πρώτο ολίσθημα και να μετατραπεί σε ρεφορμιστικό κόμμα ή σε μια παραλλαγή της σοσιαλδημοκρατίας. Η ιδεολογία και η θεωρία του, οι αγώνες και οι παραδόσεις του, τα συμφέροντα των εργαζομένων και της χώρας, είναι όλα αυτά που επέβαλαν να υιοθετήσει τη θέση της αποδέσμευσης σαν απαραίτητης προϋπόθεσης για τη σοσιαλιστική προοπτική της ελληνικής κοινωνίας.